

Τέσου Μπαίλα: "Παραμένω πάντα αισιόδοξη"

Συνέντευξη στην *Τίνα Πανώριου*

Συναντήσαμε την συγγραφέα Τέσου Μπαίλα, με αφορμή την κυκλοφορία του μυθιστορημάτος της "Άγριες θάλασσες" (εκδόσεις Ψυχογιός).

Αφιερώνετε το ατμοσφαιρικό σας αυτό μυθιστόρημα -με συγκίνηση ιδιαίτερα κι ως κόρη καπετάνιου εκείνης της θρυλικής εποχής- στον "Μικρούλη σας Ιάσονα με την ευχή η νέα γενιά να πορευτεί στα ίχνη των ανωνύμων ηρώων "Είστε αισιόδοξη πιστεύετε ότι γενικά τα παιδιά μας τα ελληνάκια ανεξαρτήτως εποχών έχουν καρδιές φτιαγμένες από μέταλλο πολύτιμο;

Χαίρομαι πολύ που σας συγκίνησε! Παραμένω πάντα αισιόδοξη, ακόμη και τώρα που όλα δείχνουν πως φτάσαμε πια σε οριακά σημεία και το μέλλον φαντάζει ζοφερό, σε μια χώρα βουτηγμένη στην παρακμή. Ωστόσο, θέλω να πιστεύω ότι φτάνει κάποια στιγμή που οι άνθρωποι εξεγείρονται και αυτό συμβαίνει όταν βρεθούν μπροστά σε τραγικά αδιέξοδα. Και αν θέλετε, οι Έλληνες το έχουν αποδείξει αυτό ιστορικά. Όταν ο πολιτισμός, οι παραδόσεις, η ιστορική μνήμη και η επιβίωση απειλούνται εκείνοι, οι απλοί άνθρωποι, καταφέρνουν να συσπειρωθούν και αντιμετωπίσουν με σθένος τον κίνδυνο. Κάτι ανάλογο έκανε και ο ήρωας του βιβλίου μου, αυτό ελπίζω και εύχομαι να κάνει και η ερχόμενη γενιά, η γενιά του δίχρονου σήμερα Ιάσονα, εγγονούλη της αδελφής μου, στον οποίο έχω αφιερώσει το βιβλίο.

Με ποια αφορμή όμως καταπιαστήκατε με την συγκεκριμένη ιστορία του καπετάνιου Μιλτιάδη Χούμα;

Η δική μου περιπέτεια στις «άγριες θάλασσες» της συγγραφής αυτού του

βιβλίου ξεκίνησε πριν από τρία περίπου χρόνια, όταν βρέθηκα στην Έκθεση με τα προσωπικά αντικείμενα του Σαμιώτη καπετάνιου Μιλτιάδη Χούμα και τα ενθυμιάματα της Διαφυγής 1941-1944, που διοργάνωσε η Πινακοθήκη του Δήμου Πειραιά. Εκεί λοιπόν διαπίστωσα την προσφορά αυτών των ανθρώπων που αφήρησαν κάθε κίνδυνο και εθελοντικά παραχώρησαν τον εαυτό τους και το καΐκι τους στον αγώνα ενάντια στις Δυνάμεις του Άξονα. Εντασσόμενοι στη συμμαχική οργάνωση MI 9 όργωναν το Αιγαίο, με σκοπό την ασφαλή διαφυγή και τη διάσωση των Άγγλων συμμάχων και των Ελλήνων αγωνιστών προς τη Μέση Ανατολή. Στην Έκθεση λοιπόν είχα την ευκαιρία να συνομιλήσω κυρίως με τον μικρότερο γιο του Μιλτιάδη Χούμα, τον Γιάννη, ο οποίος με μύησε σε μια σελίδα της ελληνικής ναυτικής Ιστορίας που χαρακτήριζε εκείνη την περίοδο αλλά κινδύνευε να περάσει στη λήθη. Το γεγονός ότι και ο ίδιος ο Μιλτιάδης δε μίλησε ποτέ ξανά και σε κανέναν για όλη αυτή του τη δράση με ώθησε να γράψω αυτό το βιβλίο, προσπαθώντας να καταλάβω κι εγώ ποια αποθέματα ψυχής και ποιο αίσθημα χρέους και πατριωτισμού μπορεί να έχει ένας άνθρωπος, για να προβεί σε όλες αυτές τις αποστολές και μετά να «ντυθεί» τη σιωπή και να συνεχίσει τη ζωή του χωρίς ποτέ να εξαργυρώσει όλη αυτή τη δράση ή να ζητήσει κάποιο αντίκρισμα.

Στην αναζήτηση υλικού για αυτόν τον νησιώτη captain ghost ήρωα της Μικράς Αγγλίας υπήρξαν άνθρωποι από το στενό του περιβάλλον που σας συνέδραμαν;

Σε όλη τη διάρκεια της συγγραφικής διαδικασίας ήταν δίπλα μου τα παιδιά του Μιλτιάδη Χούμα και κυρίως ο Γιάννης, ο οποίος δεσμεύτηκε να μου παραχωρήσει το-- εξαιρετικά επιμελημένο-- προσωπικό αρχείο της οικογένειας, ένα αρχείο αποτελούμενο από στοιχεία που με προσωπικό κόστος, επί 27 χρόνια, συνέλεξε και διατηρεί ο ίδιος. Η συνδρομή του ήταν καθοριστικής σημασίας, καθώς με στήριζε σε κάθε δυσκολία και το έκανε με πολλή αγάπη. Έτσι κράτησα στα χέρια μου το προσωπικό ημερολόγιο του 1943 του Μιλτιάδη Χούμα, έγγραφα εποχής, το πλαστό του φυλλάδιο, τις μαρτυρίες του Μάικλ Πάρις, του ανθρώπου που οργάνωσε την MI 9, την έκθεση προς το βρετανικό πολεμικό ναυτικό που συνέθεσε ο Πάρις για τον Μιλτιάδη, στην οποία περιέγραφε με ακρίβεια τη δράση του περίφημου Κάπτεν Μίλτον, όπως τον αποκαλούσε, έγγραφα από τις μυστικές υπηρεσίες της Αγγλίας, και μια τεράστια βιβλιογραφία, ελληνική και ξένη, που παρατίθεται ολόκληρη στο τέλος του βιβλίου.

Η συνάντησή σας με την σύζυγο του Μιλτιάδη τι σας έκανε να νιώσετε, ίσως ότι μέσα από τις εκμυστηρεύσεις της γνωρίσατε από πιο "κοντά" τον πρωταγωνιστή σας;

Η συνάντησή μου και η συνομιλία μου με την ενενηντάχρονη σήμερα Ελένη Χούμα ήταν μια από τις πιο συγκινητικές και ίσως η πιο σημαντική στιγμή αυτής της διαδικασίας. Και ήταν σημαντική, επειδή, όταν απομαγνητοφώνησα αργότερα τη συζήτησή μας, είδα μπροστά μου να αναδημιουργείται εκείνος ο παραγμένος κόσμος και κυρίως άκουσα τη φωνή αυτού του κόσμου, άκουσα τις λέξεις όπως τις πρόφερε η αγωνία εκείνης της εποχής και ανακάλυψα ό,τι προσδιόριζε τον Χούμα ως άνθρωπο, σύζυγο, αγωνιστή, καπετάνιο, αδελφό, αντίκρουσα την εποχή εκείνη μέσα από τα δικά του μάτια.

Ανάμεσα στους πραγματικούς ήρωες του βιβλίου σας εντάξατε και φανταστικούς... Ακολουθώντας τη ρήση του Φερνάντο Πεσόα...

Οι μυθιστορηματικοί ήρωες αυτού το βιβλίου είναι χτισμένοι πάνω σε τυπικές μορφές της ελληνικής Αντίστασης και επέλεξα να τους χρησιμοποιήσω επειδή το έργο αυτών των ανθρώπων υπήρξε σημαντικό και σίγουρα οι ήρωές μας θα γνώριζαν ανθρώπους που είχαν μια τέτοια δράση. Είναι ενταγμένοι απόλυτα στη μυθοπλασία, αφομοιωμένοι στην ιστορία του βιβλίου και παράλληλα δεν επηρεάζουν τις πράξεις των αληθινών ηρώων. Έτσι λοιπόν επαληθεύεται ο Πεσόα όταν λέει πως: «η λογοτεχνία είναι η απόδειξη πως η ζωή δεν είναι αρκετή».

Πόσο χρόνο σας πήρε η μεγάλη αυτή έρευνα, το ξαναζωντάνεμα της σκληρής πλήν εξαιρετικής εκείνης περιόδου για την Ελλάδα και τη γη ολόκληρη;

Περίπου 2 χρόνια. Όπως σας είπα είχα το αρχείο της οικογένειας σπίτι μου και το γεγονός ότι ήταν άρτια οργανωμένο διευκόλυνε πάρα πολύ τη δική μου δουλειά.

Σπαρακτικά στεγνά μένουν τα μάτια των ανθρώπων στον μεγαλύτερο πόνο, διαβάζουμε κάπου στις Άγριες θάλασσες. Θα το έχετε βιώσει αυτό το παράξενο συναίσθημα για να το γράφετε, έτσι δεν είναι;

Πολλά πράγματα από αυτά που γράφουμε μεταφέρουν το βιωμάτικό μας φορτίο. Συμβαίνει καμιά φορά να στερεύουν τα δάκρυα στον μεγάλο πόνο, λες και ο θρήνος της ψυχής είναι βουβός. Λες και το ξάφνιασμα που προκαλεί παγώνει τα μάτια και πετρώνει το νου. Αυτό ήθελα να γράψω.

Το μυστικό ήταν η ζάχαρη ήταν το πρώτο σας βιβλίο που σας ανέδειξε μάλιστα. Μετά ακολούθησε το Ουίσκι μπλε και τώρα οι Άγριες θάλασσες Στη συνέχεια τι να περιμένουμε;

Τα τρία αυτά βιβλία στα οποία αναφέρεστε είναι αυτά που κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Ψυχογιός και πραγματικά είμαι πολύ χαρούμενη γι' αυτό. Στην πραγματικότητα όμως υπάρχουν δύο ακόμα βιβλία μου που κυκλοφόρησαν ωρύτερα. Το μόνο που μπορώ να πω για το επόμενο βιβλίο μου είναι ότι

μάλλον θα είναι ένα ιστορικό επίσης βιβλίο και αυτή την περίοδο μελετώ σχετική με το θέμα βιβλιογραφία.

Διαβάζοντας τα έργα σας έχω την αίσθηση ότι η σαντοριναίικη καταγωγή σας, η θάλασσα σας ωθεί σε συγκεκριμένα θέματα και σας δίνει έμπνευση...

Η θάλασσα είναι συνυφασμένη με τη ζωή μου. Μεγάλωσα κοντά της και έμαθα να τη θεωρώ ένα σύμβολο περιπέτειας και απόλυτης ελευθερίας. Για εμάς τους Έλληνες η θάλασσα είναι συνώνυμη του ελληνισμού, η γενετική μήτρα ενός πολιτισμού, που μας παραδόθηκε από τα χρόνια του Ομήρου. Ο Ελύτης έλεγε για τη θάλασσα πως «είναι κάτοπτρο αθανασίας, είναι "διάρκεια". Μια διάρκεια που μόνον το ίδιο της το εκθαμβωτικό φως δε σ' αφήνει να τη συλλάβεις». Αυτή τη διάρκεια προσπαθώ να αποτυπώσω στα βιβλία μου. Άλλοτε συμβαίνει να τη βρίσκω στη θάλασσα της ποίησης, όπως στο πρώτο μου βιβλίο «Το πορτρέτο της σιωπής», άλλοτε στη θάλασσα της ελληνικής ναυτοσύνης και της φυγής, όπως αυτή που περιγράφεται στο «Ουίσκι μπλε» και άλλοτε στη θάλασσα της διαφυγής και της ιστορικής μνήμης όπως στις «Άγριες θάλασσες». Πάντα όμως είναι εκείνο το στοιχείο που οριοθετεί την αθανασία του ελληνικού ορίζοντα και, υπό αυτή την έννοια, τη θεωρώ το απαραίτητο οξυγόνο στη ζωή και στο έργο μου.

Παράλληλα με το γράψιμο ασχολείστε και με τη φωτογραφία. Ποια από τις δύο αυτές τέχνες σας καλύπτει λιγάκι πιο πολύ;

Δύσκολο να σας απαντήσω σ' αυτό. Θεωρώ τη φωτογραφία και το γράψιμο δυο μορφές της ίδιας τέχνης με την έννοια πως και στις δύο περιπτώσεις προσπαθώ να καταγράψω ό,τι κινητοποιεί την ευαισθησία μου. Το μέσο αλλάζει. Άλλοτε είναι οι λέξεις και άλλοτε το φως. Εξάλλου, πιστεύω πως το μυστικό για να αναπτύξεις τη φωτογραφική σου αισθητική είναι η ανάγνωση της καλής λογοτεχνίας και συμβαίνει συχνά μια φωτογραφία να γίνει η αφορμή για ξετυλιχτεί ένα κουβάρι λέξεων πάνω στο λευκό χαρτί.

Ιδανική εποχή για σας, για τα γραψίματα είναι το καλοκαίρι ή όταν αγριεύει ο καιρός;

Δεν με ενοχλεί ο καιρός όταν πράγματι είμαι έτοιμη να γράψω. Κάθε εποχή μπορεί να σου δώσει τα ανάλογα ερεθίσματα. Το σημαντικό είναι να πειθαρχήσεις στον εαυτό σου και, για να σας πω την αλήθεια, αυτό μάλλον μου συμβαίνει περισσότερο το φθινόπωρο.